

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 26 (1333) 28 ЧЭРВЕНЯ 2017 г.

“Лідскае піва”: з павагай да гісторыі і мовы

Бровар "Лідскае піва" 22 чэрвеня прэзентаваў новы гатунак - "Менскае, 1918". Ён прымеркаваны да 100-х угодкаў абвешчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, якое адбылося 25 сакавіка 1918 года.

На этикетцы гатунку размешчаныя бел-чырвона-белыя абрэсы БНР. Этыкетка выкананая ў стылістыцы стара-

жытнага вітражу.

"Новы прадукт прымеркаваны да даты, калі Менск упершыню стаў сталіцай незалежнай дзяржавы", - гаворыцца ў прэс-рэлізе.

Піва вырабленае ў стылі "еўрапейскі лагер". Мае 4,7% мацунку. Прэзентацыя новага гатунку адбылася ў кавярні "Грай". Мастацтвазнаўца Сяргей Харэўскі прачытаў

лекцыю пра памятныя мясціны БНР у Менску.

Гэта ўжо не першыя "гістарычныя" гатункі піва ад "Лідскага". Сёлета ў лінейцы з'явіліся лагеры "Менскае, 1067" і "Менскае, 1499", адзін з якіх прысвечаны заснаванию Менска, а другі - наданню гораду Магдэбургскага права.

*Зміцер Панкавец,
фоты Сяргея Гудзіліна.*

"Лідскае піва" правяло ў Менску дыктоўку на беларускай мове

ААТ "Лідскае піва" імкнецца падтрымліваць ужыванне беларускай мовы: 24 чэрвеня кампанія ў Нацыянальнай бібліятэцы зладзіла "Агульную дыктоўку". Тэкст дыктоўкі выбралі невыпадковы - урывак з кнігі Міхаіла Валодзіна "Менская гісторыя", бо дыктоўка прымеркаваная да 950-годдзя Менска.

Удзельнікаў дыктоўкі, якія атрымалі найвышэйшыя балы, чакалі адмысловыя прызы.

ISSN 2073-7033

зы ад арганізатораў. Але, падобна, для шмат каго удзел у падобнай імпрэзе - ужо падарунак.

- Я вырашыла, што трэба нейкі такі крок зрабіць, каб пачаць размаўляць па-беларуску, і гэтага мерапрыемства будзе для мяне такім крокам, -

кажа ўдзельніца дыктоўкі.

Пасля Менска кампанія хоча зладзіць дыктоўкі і ў рэгіёнах. Як прызнаюцца арганізаторы, сённяшняя дыктоўка - гэта і для іх чарговы крок да поўнага пераходу на беларускую мову.

Паводле СМІ.

Нягледзячы на ўесь патрыятызм, папярэджаем: лішнє ўжыванне піва шкодзіць здарою.

Юбілей у Ганны Сурмач

Ганна СУРМАЧ нарадзілася 4 ліпеня 1947 года ў вёсцы Пацэвічы Мастоўскага раёна Гарадзенскай вобласці. Скончыла гістарычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (1970). Была супрацоўнікам Дзяржаўнага архіва Менскай вобласці (1970-1973), інспектарам архіўнага аддзела Менскага аблвыканкама (1973-1977), загадчыцай аддзела камплектавання Дзяржаўнага архіва Менскай вобласці (1977-1982), дырэктарам Цэнтральнага дзяржаўнага архіва літаратуры і мастацтва Беларусі (1982-1993). З ліпеня 1993 года старшыня Рады грамадскай арганізацыі - Аб'яднанне беларусаў свету "Бацькаўшчына". Была кіраўніком рабочых груп па падрыхтоўцы і правядзенні Першага і Другога з'ездаў беларусаў свету ў Менску (1993, 1997), двойчы абралася на іх старшынёй Рады Аб'яднання беларусаў свету. Зрабіла свой ўнёсак у ажыццяўленне пра-

грамы адраджэння выявы духоўнай святыні беларускага народа - Крыжа святой Ефрасінні Полацкай (унікальнага твора ювелірнага мастацтва XII ст.), пачатай па ініцыятыве Аб'яднання "Бацькаўшчына" (завершана ў 1998). Многае зрабіла ў справе выяўлення, збору і перадачы на захоўванне ў дзяржаўніх архіваў Беларускай Народнай Рэспублікі, а таксама дакументаў пра беларускі нацыянальна-

адраджэнскі рух, асабістых архіваў дзеячаў беларускай літаратуры і мастацтва, архіваў беларускай эміграцыі. Актыўна выступае ў перыядычным друку, мае навуковыя публікацыі. Падчас працы ў сістэме дзяржаўнага архіва ўзнагароджвалася ведамаснымі граматамі; у 1995 годзе грамадскім Фондам святой Ефрасінні Полацкай ёй прысвоена званне "Жанчына года". Ёсьць сын.

Вікіпедыя.

Купалле рушыла па планете

Ад 23 чэрвеня па новым стылі да 24 чэрвеня па старым стылі беларусы будуть адзначаць Купалле. Першыя Купальскія святыя стартавалі з Ракава і Кульнева на Беларусі.

Трэці раз запар адбылося мерапрыемства пры беларускіх песнях над Сакольскім залівам. Сёлета Сакольская староства падпісала паразуменне з Беларускім грамадскім таварыствам (БГКТ). Гэта гарант, што свята Купалы ў Саколцы стане па-

стаянным мерапрыемствам у культурным календары года. На сакольскай купальночы выступілі гурты з Сакольшчыны, Гайнайшчыны ды гасці з Менска.

У Празе Чэшскай праішло штогадовае Купалле, якое ладзіць фэйсбук-суполка "Беларусы Чхii".

У ноч на 25-е чэрвень амерыканскія беларусы чарговы раз адзначалі Купалле. Падрыхтоўкай і організацыяй святкавання займаліся сябры

Беларуска-амерыканскага згуртавання "Пагоня" - старшыня Віталь Зайка, Валянціна Якімовіч і сям'я Алены і Юрэя Кавальчукоў. Многіз з гасцей прыехалі на Купалле ўпершыню, а некаторыя прывезлі з сабой і маленікі дзяцей. Валянціна Якімовіч патлумачыла значэнні купальскіх сімвалуў і спеваў, каб кожны лепши зразумеў сэнс гэтага свята і гульняў вакол вогнішка.

Паводле СМІ.

На фота: Купалле ў Ракаве.

Беларуска-польскія навуковыя стасункі ў галіне лінгвістычных даследаванняў у 2012-2017 гг. у святле 25-годдзя ўсталявання дыпламатычных адносін

*Выступ намесніка старшыні ТБМ, дэпутата Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу
Рэспублікі Беларусь Алены Анісім на канферэнцыі ў Варшаве, прысвечанай 25-годдзю
падпісання Дагавора аб дабрасуседстве і супрацоўніцтве, якая адбылася 20 чэрвеня 2017 г.*

Гісторыя ўзаемадачыненія беларускага і польскага народа сягае ў глыбокую даўнюю. Мы перажылі шмат розных перыядоў, што і не дзіўна. Так складвалася жыццё, мы былі то разам, то паасобку, як і з іншымі нашымі суседзямі. Нашы продкі разам перамагалі пад Грунвальдам і Оршай, пад Венай і Камянцом, пад Леніна і Монтэ-Касіна. Лёсі многіх нашых грамадзян пераплещены, бо шмат якія сям'і апыналіся па розных бакі дзяржаўных межах у сілу палітычных абставін. Сёння ў найношчай гісторыі мы адзначаем 25 годдзя ўсталявання дыпламатычных адносін паміж нашымі краінамі. І можам зазначыць, што гэта новы этап, які з самага пачатку займей широкі размах і зацікаўленасці з абеддвух бакоў, асабліва ў галіне культуры і навукі. Шмат у гэтым плане зрабілі першы Міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь Пётр Краўчанка і першы Пасол Рэспублікі Польшча ў Рэспубліцы Беларусь Эльжбета Смулькова. Пра гэта шмат ужо напісаны і сказана, таму ў сваім выступе я хацела б спыніцца на той дзеянісці, якую на працягу апошніх пяці гадоў праводзілі кіраўніцтва і супрацоўнікі Інстытута мовазнаўства Нацыянальнай акадэміі навук, дзе я працавала да абраўніцтва падпісання Дагавора аб дабрасуседстве і супрацоўніцтве.

На сённяшні дзень у Інстытуце выконваецца некалькі сумесных з Польскай акадэміяй навук тэм і праектаў: "Даследаванне семантычнай матываваніці ў беларускай і польскай мовах у дыяхронічным дыяпазоне", "Сусветная бібліографія славістычнага мовазнаўства", "Выкарыстанне эты-малагічных даных у этнолінгвістычных даследаваннях", "Беларускі і польскі пераклады Карапатаў Вялікага Княства Літоўскага", "Даследаванні па дыялекталогіі польскай і беларускай мої", "Беларуская і польская канфесійная лексіка". Хачу адзначыць, што ў выкананні названых тэм актыўнае задзейнічаныя як добра вядомых ў славянскім мовазнаўстве вучоных (Г.А. Цыхун, М.П. Антропаў, І.Л. Капылоў, В.М. Курцова), так і маладыя перспектывы навуковыя (Н.А. Снігрова, Ю.М. Маліцкі, І.У. Галуз). Важным вынікам у межах выканання праекту "Даследаванні па дыялекталогіі польскай і беларускай мої" стала правядзенне сумеснай з Польскай акадэміяй навук канферэнцыі "Беларуска-польскія культурна-моўныя ўзаемадачыненія: ад гісторыі да сучасніці", якая адбылася 5-6 кастрычніка 2016 г. у Менску, а таксама выданне аднайменнага зборніка навуковых

артыкулаў. Фактычна, за ёю гісторыю дзеянісці Інстытута мовазнаўства - гэта першая мовазнаўчая сумесная акадэмічная канферэнцыя. Шмат праходзіла розных навуковых лінгвістычных канферэнцый у іншых установах, а па лініі міжакадэмічнага супрацоўніцтва - толькі адна. Хацелася б, каб такія канферэнцыі з'яўліся практычнай і ў перспектыве сталі больш рэгулярнымі.

Паміж акадэмічнымі установамі Інстытутаў славістыкі ПАН і Інстытутаў мовазнаўства НАН Беларусі дзеянічнае праграма безважнага абмену. Навуковыя актыўна карыстаюцца гэтымі магчымасцямі для ўзаємабмену вынікамі даследаванняў, а таксама для працы з бібліятэчнымі фондамі Польшчи і Беларусі. У межах выканання названых праектаў адбылося шмат узаемных візіту і пaeздак. Падчас такіх сустэрнічных навуковыя канферэнцыі, якія адбыліся ў Польшчы. Гэта гаворыць пра тое, што ёсьць запатрабаванасць і ёсьць патэнцыял для ажыццяўлення такіх навуковых нарадаў. У сваім чаргу польскія навуковыя ўдзельнічалі ў працы I Міжнароднага кангрэсу беларускай культуры і ў вышэйназванай акадэмічнай канферэнцыі.

Дзяякуючы наладжаным сувязям адбываюцца плённая супрацоўніцтва па падрыхтоўцы і выданні навуковых часопісаў і іншых перыядычных выданняў. Супрацоўнікі Інстытута мовазнаўства ўваходзяць у склад рэдакцыйных камітэтаў розных польскіх выданняў. М.П. Антропаў з'яўляецца замежным рэцензентам перыядычных выданняў "Socjolingwistyka" і "Etnolingwistyka", Г.А. Цыхун - член рэдкалегіі Acta Alta-Ruthenica, Я.В. Волкава ўваходзіць у рэдакцыйную камітэту навуковага часопіса "Zeszyty Luzyckie", Н.А. Снігрова была няштатным членам рэдакцыйнай камітэту польскага навуковага часопіса "Rocznik Instytutu Polsko-Rosyjskiego".

У сваім кароткім аглядаце я прывяла толькі частку таго, што і як робіцца ў галіне лінгвістычных даследаванняў на падставе дадзеных, заключаных паміж Інстытутаў мовазнаўства НАН Беларусі і Інстытутаў славістыкі Польскай акадэміі навук. Але нават прыведзены факты сведчаць пра то, што ў беларускай і польскай лінгвістычнай навуковай супольнасці ёсьць зацікаўленасць у сумеснай працы, ёсьць важкія вынікі ў выглядзе праўядзення канферэнцый, сімпозіёмаў, выдання зборнікаў, матэрыялаў канферэнцый, сумесных экспедыцый. Таму хочацца верыць, што ў такіх дзеянісці будуть і далейшыя перспектывы. Но размаўляю-

чы мовай культуры, аднак і навукі можна дамагчыся найбольшай выніковасці і прадуктыўнасці, у тым ліку калі не пазбягаеш закранаць і праблемы пытанні.

Не магу не адзначыць і падтрымку з польскага боку шматлікіх грамадскіх ініцыятыў, у выніку якіх было выдзена шмат перакладной масацакі літаратуры, праведзена многа культурніцкіх мерапрыемстваў. У сваю чаргу хачу паведаміць, што і наша грамадзянска супольнасць, у прыватнасці ГА "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны", уносиць свой уклад у развіццё дабрасуседскіх адносін і спрыяе культурнаму ўзаємадзеянню. Вось ужо некалькі гадоў у нашай сядзібе ўсе ахвотныя могуць наведаць курсы польскай мовы, якую вядуць сябры нашай арганізацыі. Істотным момантам з'яўляецца тое, што гэтыя курсы выкладаюцца праз беларускую мову. Такім чынам, для нашага ўзаємадзеяння і ўзаємазрозумення нам не патрэбны пасярэднік, нашы мовы і культуры становяцца блізкімі наўпраст.

Асобна хачу падзякаўаць уладам Рэспублікі Польшча за спрыянне ў прадастаўленні магчымасці навучання беларускім студэнтам у розных навучальних установах нашай краіны. У сённяшніх варунах глабалізацыі, калі рухомасць грамадзян, асабліва моладзі, набывае дынаміку, вельмі важна, калі яны маюць магчымасць павучыцца за межамі краіны, далучыцца да сучасных тэхналогій навучання, стажыравацца ў лепшых навучальных і навуковых установах Польшчы. Вельмі істотным для нас з'яўляецца і той факт, што на беларускай мове існуюць праграмы на польскім радыё і тэлебачанні, у 2005 годзе выйшла ў свет кніга "Нарыс гісторыі Польскай Дзяржавы і народу X-XIІ стст.", якую ўклаў М. Семаковіч і якая была распаўсюджана польскай амбасадай у беларускіх бібліятэках і ВНУ. Было б добра, каб адпаведная гісторыя Беларусі выйшла на польскую мове. Натуральна, што ўсе гэтыя важныя для нашых дабрасуседскіх адносін.

Напрыканцы свайго выступу хачу яшчэ раз падкрэсліць той факт, што зададзены 25 годдзя тыму дыпламатычны вектар развіцця адносін паміж нашымі краінамі спрыяе лепшаму ўзаємазрозуменню і ўзаємадзеянню. І менавіта такі ўзаємапаважлівы адносіны здольныя закласці трывалы падмурок для далейшых стасункаў паміж нашымі дзяянісці.

Імпрэза ў гонар Васіля Быкава

17 чэрвеня, у суботу, мы адзначылі дзень народзіні ўзнанага беларускага пісьменніка Васіля Быкава. Хоць непасрэдная дата нараджэння значамітага творцы - 19 чэрвеня, але сёлета гэта працоўны дзень, панядзелак. Прыгожы мясыцы малой родзімы майстра прытулілі нас ужо не ўпершыню. Імпрэза ладзілася, як звычайна, Віцебскай абласной рады ТБМ і грамадскім рухам "За свабоду".

Адкрыты Літаратурны сустэрн пры віцебскім словам Юрась Бабіч - старшыня Віцебскай абласной рады ТБМ. Потым успамінамі пра Васіля Ўладзіміравіча падзяліўся ганаровы старшыня Віцебскай абласной рады Іосіф Навумчык.

Вядомы пісьменнік і перакладчык Уладзімір Папкоўчык прыгодаў свае вершы, прысвечаныя Быкаву, а таксама аянансаваў презентацыю новай уласнай кнігі.

Выкладчыцы ВДУ імя П.М. Машэрава Вольга Сянькова і Любоў Глазман, а таксама выкладчыца ПДУ Веры Гамбіцкай прапанавалі ўсім прысутнымі цікавыя відэа- і слухавыя матэрыялы, якія адносяцца да ганаровага ўзора ўзяяўлення і ўзаємадзеяння. Так завяршилася першая частка святочнай імпрэзы.

Далей нас чакала адно з галоўных падзеяў дня. У гэтым годзе адбылося ўручэнне дзеяцтвайшай юбілейнай узнагароды - прэміі імя Васіля Быкава "За свабоду думкі". Лаўрэтам стаў Зміцер Дашкевіч.

Святочнае мерапрыемства закончылася выступам вядомага барда Віктара Шалкевича.

Несумненна, чарговая Быкаўская літаратурная імпрэза ўдалася! Такую выснову можна было зрабіць, пагутарыўшы са шматлікімі гасцямі і непасрэдна з удзельнікамі, а таксама з мясцовымі жыхарамі, якія призналіся, што ўесь год жывуць чаканнем наступнага свята.

Крысціна Дайлідзэнак,
студэнтка ВДУ імя
П. Машэрава, сябра ТБМ.

Выйшаў "Слоўнік асабовых уласных імён"

Выйшаў "Слоўнік асабовых уласных імён", аўтарам якога з'яўляецца ксёндз Уладзіслаў Завальнюк і выкладчыца беларускай мовы і літаратуры Валянціна Раманцэвіч. Мэта слоўніка - забяспечыць патрэбы сучаснай беларускай афіцынай іменаслоўнай практикі; павысіць культуру вуснага і пісьмовага маўлення жыхароў Беларусі ў гэтай сферы моўнай дзейнісці.

Наши кар.

(Працяг. Пачатак у папяр.
нумарах.)

Стальмашня (колес-
ня) - майстэрня стэльмаха.

Стрыхоўка (дошечка
для подравнивания соломы на
крыше) - рабристая дошчачка
з ручкай для выраўнівания
саломы, калі крыюць страху.

Стужачка (кадка) -
кубек.

**Студзень, квшані-
на, студзіна, халоднае** (холо-
дец) - застылы адвар свінных
ці ялавічных костачак і вушей.

Студня, калодзеж (коло-
дец) - штучная выкапаная
крыніца з невялікай надбу-
доўкай над зямлёй.

Ступа (ступа) - 1) дра-
ўляная прылада для вырабу
таўкачам круп з ячменю, грэ-
чкі і проса; 2) самалоўнае пры-
стасаванне для лоўлі парнака-
птыных, пераважна ласёў.

"**Ступка**" - трады-
цыйны танец.

Ступіца (ступица) -
асноўная частка кола, у якую
устаўляюцца спіцы, а ў сярэ-
дзіну яе прапускаеца вось.

Стыкальнік (истыкаль-
нік) - драўляны бруск ад-
нае даўжыні з бердам з дзвюма
прывязанымі на канцах вяро-
вачкамі; ужываеца, каб паў-
ней і пчыльней саткаць ас-
нову.

Стэльмах (тэлежник) -
майстар па вырабе калёсай.

**Суборная субота, збо-
рная субота** (девичник) - ве-
чарынка напярэдадні вяселля.

"**Субота**" - гарадскі
бытавы танец.

Сувой (сувой, трубка
полотна) - цэлы кавалак палат-
на, скручены ў трубку.

Судзень, судзенчык -
вялікая карзіна з вечкам для
захоўвання каубас і сала (в. Ля-
хавічы Крамяніцкага с/з Эзель-
венскага р-на).

Судзіна (бочка) (кор-
зина) - вялікая бочка з вушкамі
для захоўвання збожжа (Бара-
навіцкі раён).

Сукала (сучило, сука-
ло) - прылада для пераматван-
ня нітак на цэўку.

Сукаватка, вершаліна
(сукаватка) - першыятная
прилада працы для апрацоўкі
зямлі, яловая верхавіна з заво-
страннымі сукамі для рыхлення
глебы.

Сукальнік - сукала (в.
Сыраежкі Кватэрскага с/з Бе-
раставіцкага р-на).

Сукман (плащ) - су-
конны плащ.

Сукнавальня (сукно-
вальня) - валишня.

Сукня, суконнік (юб-
ка) - спадніца, пашытая з куп-
ленага сукна (Тураўскі раён).

Суконка (суконка) - 1)
суконная ачуча; 2) мянушка.

Супонія (супонь) - по-
вад, якім звязваюць хамут,
запрагаючы каня.

Супрадкі (посиделки)
- сумеснае прадзенне ў адной
хаце.

Сурдушчык (сюртук)
- верхняя вопратка смаргон-
скіх мяшчанак, якія наслілі яе
толькі па святах. Шылі яе з тон-
кага сукна на ватнай падклад-
цы. На лета да яе прышывалі
аксамітны каўнер, а на зіму -
футравы (Малчанава, с. 156).

Суржык - страва, зва-
раная з муکі, падрыхтаванай з
роўных частак зярнят жытъя,
гароху, грэчкі, ячменю, аўсу,
бабоў, пшаніцы. (Малчанава, с.

193).
Сурма (сурьма) - му-
зычны інструмент, доўгая тру-
ба.

Сурмач (сурьмач) - 1)
той, хто падае сігнал сурмою;
2) прозвіча.

Сурвэтка (художест-
венная салфетка) - мастацкі
(ткани, вязаны ці плецены) не-
вялікі выраб для ўпрыгож-
вання ў хаце.

Сутана (сутана) - вер-
хнія доўгае цёмнага колеру
адзенне каталіцкага духавен-
ства, якое носяць па-за служ-
бай.

Сушня (овин) - памя-
шканне для сушкі збожжавых,
льнотрасты і канопляў.

Сцірта (скирда) - вя-
лікі стог сена, саломы або сна-
поў збажыны, прызначаных
для захавання пад адкрытым
небам.

Сцізорык (перочин-
ный нож) - невялікі складаны
кішэнны нож.

Сцибла - традыцый-
нае прыстасаванне для перавоз-
у рыбных сетак у лодцы.

Сыгнэт - пярсцёнак з
пячаткай.

Сынку - ласкавы зва-
рот у даўнім клічным склоне
да мужчыны, часцей хлопчыка.

Сыр (сыр) - старадаўні
малочны прадукт харчавання.
Кісле малако ставяць у печ,
каб яно стварожылася. Пасля
выліваюць у кінок і падвеш-
ваюць, каб сікала сыроватка,
а пасля кладуць паміж дзвюма
дошчачкамі або пад камень, каб
адціснуць усю сыроватку. Ат-
рымліваець сыр, які можна і
пасушиць.

Сырамяць, сирыца
(сыромять) - саматужна апра-
цаваная нядубленая шкурка
буйной рагатай жывёлы.

Сырніца (сырник) -
будынак для сушкі і захоўвання
сыру.

Сырніца, маканіна -
малочная страва, кавалкі сухо-
га сыра здробнілі, заливалі ма-
лаком, варылі і потым даба-
ўлялі масла.

Сыта (сыта) - засало-
джаная мёдам або цукрам га-
таваная вада як абрадавая страва
на кущю і памінках.

Сябрини - звычай
сумеснага карыстання сена-
жащую, пашай, чполам і г.д.

**Сявенька, сейнік, ся-
ўня, лубка** (севалка, лукошко)
- саломеная круглая альбо ава-
льная каробка з вушкамі для
пераноскі і пасеву збожжа і ін-
шага насення (семя, канаплі).

Сявец (передник) -
фартух для пераноскі насення
у час сяўбы (вёскі Крамяніц-
кага с/з Эзельвенскага р-на).

Сядзіба, сяліба (уса-
дьба, двор) - падворак каля
хаты.

Сядло (седло) - сядзен-
не для конніка, якое мацуецца
на спіне каня.

Сядміца (седміца) -
стараадаўнія славянская назва
тыдня.

Сядок (садок) - кон-
ік, верхавы; 2) той, хто едзе
на калёсах або санях.

Сякера (топор) - пры-
лада працы для апрацоўкі
драўніны. Складаеца з жалез-

нага ляза з абухом, у які ўста-
лена тапарышча (драўляная
ручка).

Сяло (село) - вёска, у
якой ёсць царква.

Сяльпо (сельпо) - се-
льскае спажывецкае тавары-
ства.

"**Сямёнаўна**" - гарад-
скі бытавы танец.

Сям'я (сем'я) - перша-
сная этнадэмографічнае аснова,
якая заснавана на шлюбе, кро-
ўна-свяціцкіх адносінах людзей,
на агульнасці побыту, узаемнай
маральнай адказнасці і сацы-
яльной неабходнасці ў фізічным
і духоўным выхаванні чалавека.

Сяннік (сенник, тю-
фяк) - мяшок, напханы сенам,
на якім спяць.

Сярмяга, сярмяжына
(сермяга) - верхніе адзенне з
грубага нефарбаванага дама-
тканага сукна.

Сярмяжнік (бедняк) -
вясковы бядняк у дарэвалю-
цыйнай Расіі.

Сярнічка (спичка) -
запалка.

Сярпанка (серпянка) -
намітка.

**Сястронка, сяструн-
ка** - дварадная сястра.

Сячкарня (соломо-
резка) - ручная машына для
рэзкі саломы на корм жывёле.

T

Тавар (товар) - буйная
жывёла, уключаючы авечак і
свіней. Птушка свойская за-
тавар не лічылася (в. Садавічы
Капыльскага раёна).

Талака - калектыўная
бясплатная ўзаемадапамога пры-
тэрміновай работе.

"**Талакуха", "Тала-
ка"** - старадаўні традыцыйны
танец. Масавы кругавы танец,
які звычайна выконвалі пасля
застоля ў талац. Два кругі,
адзін у адным рухаліся ў роз-
ныя бакі, а пасля ўздзельнікі
пераходзілі з аднаго круга ў дру-
гі. Упершыню танец быў
запісаны П. Шпілеўскім у
сярэдзіне XIX ст.

"**Талакно**" - імпрыві-
заны танец мужчын у Рагачоў-
скім раёне з карткай песняй
пра талакно.

Талакно (толокно) -
мука з ачышчанага пражанага
аўса, з якой робяць мілту.

Такавішча - месца,
дзе такуюць птушки.

Такарня (токарня) -
такарная майстэрня.

Талер (талер) - 1) срэ-
бранае манета ў Вялікім Княстве
Літоўскім вагой 28 - 32 г.; 2)
вага срэбра, роўная вазе аднаго
талера.

Талерка (тарелка) -
столовая пасудзіна круглай
формы з шырокім дном і пры-
ўзнятym краямі.

Талеркі (тарелкі) -
самагучальны саўдарны му-
зычны інструмент. Уяўляе
сабой дзве анолькавыя або роз-
ныя па велічыні металічныя
дискі з пукагасцю па сярэдзіне,
у цэнтры якой - невялікія кру-
глыя адтуліны для прасоўвання
рэменя, за які трymаюць та-
леркі.

Талісман (талисман) -
прадмет, які паводле забобон-

ных уяўленняў прыносіць яго
уладальніку шчасце і ўдачу.

Талмуд(талмуд) - збор
дагматычных, эзгійна-этыч-
ных і прававых палажэнняў
іудаізму.

Талька - маток нітак.
Тапарышча (топори-
ще) - 1) ручка сякеры; 2) мера
даўжыні, роўназначна ад ся-
керы.

Таптуха (топтуха) -
сетка для лоўлі рыбы.

Тарантас (тарантас) -
дарожная павозка на чатырох
колах, звычайна крытая.

Татары (татары) -
прыбылы да нас у Беларусь на
службу або ўзяты ў палон на-
род з Азіі або Крыма. Татары
з'явіліся ў нас у XIV ст. при
вялікіх князях Гедзіміне і Ві-
таўце.

Таруха (топтуха) -
сетка для лоўлі рыбы.

Тарантас (тарантас) -
дарожная павозка на чатырох
колах, звычайна крытая.

Свята навукі і памяці

22 чэрвень ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры адбылася штогадовая Міжнародная навукова-практычна канферэнцыя - XXV Гарэцкая чытаніні "Максім і Гаўрыла Гарэцкія. Жыццё і творчасць". Сёлетняя канферэнцыя была прысвечана літаратурна-мастацкай і навуковай дзейнасці братоў Гарэцкіх (у сувязі з абавязчэннем 2017 года Годам навукі). Вучоныя, літаратурныя крытыкі, пісменнікі і журналісты дапамагаюць адкрываць новыя старажынкі дзейнасці братоў Гарэцкіх.

Ва ўступным слове да ўдзельнікаў і гасцей мерапрыемства дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Дзмітрый Яцкевіч падзякаў арганізаторам за руліўшасць. Неабходна і далей працаваць па папулярызацыі спадчыны братоў Гарэцкіх. Да. Яцкевіч паведаміў пра то, што

рыны, з'явіўся шэраг артыкулаў на старонках "Звязды", "Народнай волі" і "Нашага слова".

Маштабную працу прайшоўшага года прааналізаў слынны знаўца спадчыны братоў Гарэцкіх член карэспандэнт НАН, доктар філалагічных навук Міхась Мушынскі. Ён засяродзіў увагу на неабходнасці стварэння гісторыі ўплывовых дынастый, у прыватнасці, дынастыі Гарэцкіх. Радавод сям'і Гарэцкіх ахоплівае 79 асоб. Заслугоўваюць увагі даследчыкаў Еўфрасіння Гарэцкая, маці пісьменніка і акадэміка, Леаніда Чарняўскую-жонку Максіма Іванавіча, Ларыса Восіпаўна, жонку Гаўрылы Іванавіча, Галіну Максімайну Гарэцкую і іншых. У іх, гэтых асобах, празулецца непадтормасць і адметнасць душы наўара.

Браты Гарэцкія аказалі значны ўплыў на навуковую,

часы ён засвоіў професію геолога і стаў доктарам геолагічных навук, заслужаным дзеячам навук Беларусі. Гаўрыла Іванавіч Гарэцкі пакінуў больш за 160 навуковых прац, у тым ліку па фальклоры, дэмографії, эканоміцы сельскай і лясной гаспадаркі, археалогії, артыкулы і ўспаміны пра М. Горкага, Я. Коласа, Я. Купалу, М. Гарэцкага. Сіла яго духу была такой вялікай,

лёс сядзібы-музея Максіма Гарэцкага у Малой Багацькаўцы меў амбітную выставу 23 чэрвень на круглым стале па музейфікацыі літаратурных мясцін ў Марілёве. Навукоўцы лічаць нямэтазгодным перанос сядзібы ў Мсціслаў.

Галоўны рэдактар часопіса "Маладосць" Святлана Воцінава адзначыла, што яе натхненне арганізаваная, сістэматyzаваная, зробленая з ласкай і захапленнем праца па даследванні дзейнасці братоў Гарэцкіх, якая доўжыцца цягам многіх гадоў. "Поспех суправаджае менавіта такую цяжкую і мэтанакіраваную працу," - падкрэсліла яна.

Акадэмік НАН Радзім Гаўрылавіч Гарэцкі праінфармаваў грамадскасць пра важныя падзеі і публікацыі ў друку, якія адбыліся цягам прамінулага года. Выйшаў з друку зборнік матэрыялаў XXIV Гарэцкіх чытаніні з дакладамі Ядвігі Аношкі, Розы Зінавай, Лідзіі Савік, Алены Ждановіч, Сяргея Запрудскага, Тамары Тарасавай і іншых. Алена Ўладзіміраўна Ярмоленка абараніла дысертацию ў Гомельскім універсітэце імі Ф. Ска-

літаратурнае і культурнае жыццё Беларусі, на педагогіку і сцэнічнае жыццё. П'еса "Дзве душы" паспяхова ідзе на сцене ў Купалаўскім тэатры ў Менску.

Акадэмік НАН Беларусі Радзім Гаўрылавіч Гарэцкі, доктар геолага-мінералагічных навук, выступіў з дакладам пра сваіга бацьку - "Г. Гарэцкі: эканаміст і геолаг". Ён быў вядомым беларускім эканамістам, географам, адным з заснавальнікаў і самым малдым акадэмікам Беларускай акадэміі навук, дырэктарам Беларускага навукова-даследчага інстытута сельскай і лясной гаспадаркі. У пазнейшыя

што ён пераадолеў рэпрэсіі, цяжкія ўмовы жыцця і прынёс вялікі плён на навуцы.

Са змястоўнымі паведамленнямі ў пленарным паседжанні выступілі доктар філалагічных навук Тамара Тарасава і кандыдат філалагічных навук Сяргей Запрудскі з Менска. Працай на навуковых сектыях кіравалі кандыдаты філалагічных навук Таіса Грамадчанка і Алена Гурская.

Эла Дзвінская,

фота аўтара:

1. На навукова-практичнай канферэнцыі XXV Гарэцкіх чытаніні

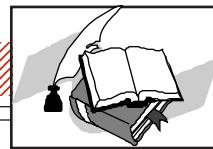
2. Даследчыкі жыцця і дзейнасці братоў Гарэцкіх

Вішуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў ліпені

Адамчык Надзея Іванаўна
Амбразевіч Людміла Мікалай
Амільковіч Віталь Леанідавіч
Амільковіч Павел Анатоль
Анікевіч Ганна Ўладзіміраўна
Арбузаў Анатоль Цімафеевіч
Арэшка Вераніка Вечаслав
Аўдзічык Ілля Анатольевіч
Аўласевіч Алеся Дзянісаўна
Аўсей Аляксандар
Бабенка Сяргей
Бабчанок Марына Сяргееўна
Балашка Алег
Баран Аляксандар
Бараноўскі Ігар Віктаравіч
Барболін Васіль Васільевіч
Бармута Юлія Ўладзіміраўна
Бацілава Надзея Мікалаеўна
Бацін Пётр Дзмітрыевіч
Белан Наталля
Белы Іван Юр'евіч
Бельская Святлана
Блізнюк Аляксандар Аляксандр
Богдан Вадзім Міхайлавіч
Бразгуноў Алеся Уладзімір
Бубешка Ўладзімір
Бумажэнка Я.М.
Буцко Павел Анісімавіч
Быstryk Arçem Aляksandr
Бязрукая Маргарыта Юр'еўна
Варапаева Анастасія Андр.
Васечка Іван Уладзіміраўч
Ваўчок Аляксандар
Верамоўскі Аляксей Мікалай
Вячорка Вінцук Рыгоравіч
Гайко Сяржук Анатольевіч
Галавань Алеся
Галай Аркадзь Апанасавіч
Гаўрыленка Вольга
Герасімовіч Казімір Станіслав
Гікс Станіслаў Анатольевіч
Гіркін Сяргей Уладзіміраўч
Глазко Дзмітры Мікалаеўч
Гніяткоў Валеры
Голышаў Павел Сяргееўч
Гоўша Ларыса Аляксандраўна
Грузноў Валеры Іосіфавіч
Грынько М.У.
Гулевіч Пётар Фёдаравіч
Гуркоў Сяргей Мікалаеўч
Дабравольская Наталля Міх.
Данілава Таццяна
Данілаў Павел Фёдаравіч
Даніловіч Мар'яна
Даўмонтович Іван Уладзімір
Дзяргачаў Аляксандар Март.
Дзянісаў Гальляш
Дзяржакаўчы Ян Аляксееўч
Дзяшук Юры Віктаравіч
Догіль Андрэй Алегавіч
Дроздына Іна Аркадзеўна
Ермакова Святлана Сяргееўна
Ермалёнк Вітольд Антонавіч
Ермалович Святлана
Жмачынскі Аляксандар Віктар.
Здановіч Іван Юльянавіч
Зелянкевіч Наталля
Знавец Павел Кірылавіч
Зылева Святлана Васільевна
Ільініч Наталля Валянцінаўна
Ішчанка Кацірына Сяргееўна
Кавалёнак Л. П.
Казак Алеся Дзмітрыевна
Казакоў Ігар Яўгенавіч
Казлова Алена
Казлова Святлана Мікалаеўна
Казлік Любоў
Калеева Вераніка Ўладзімір
Кальцова Зінаіда Іванаўна
Камароў Васіль Васільевіч

Карарабач Віталь Віктаравіч
Каракін Андрэй Анатольевіч
Кардаш Наталля Аляксандар
Кароткі Мікалай Мікітавіч
Карп Алена Аляксандраўна
Картавенка Галіна Пятроўна
Карчзускі Анатоль
Касяк Кастус Сяргееўч
Кобер Таіса
Копаць Алег Міхайлавіч
Корзун Валянціна
Коцікаў Ян
Краснёўскі Віталь Сяргееўч
Красноўскі Аляксандар Віктар.
Краўчанка Сяргей Канстанцін
Краўчук Маргарыта Дзмітры
Крукоўскі Вадзім Віктаравіч
Крываручанка Ігар Мікалаевіч
Крывашэй Зміцер Сяргееўч
Крывенак Міхail Фадзеевіч
Крэнт Зміцер
Ксянзоў Кірыл Уладзіміравіч
Кузняцоў Ігар Мікалаеўч
Кузьміч Алег Андрэевіч
Кулак Жанна Язэпаўна
Кульбада Дзмітры Сяргееўч
Кульбіцкі Пётр С.
Кундас Ганна
Кухарчык Пётр Андрэевіч
Лабадзенка Глеб Паўлавіч
Лагутаў Віталь
Лажкова Наталля
Лапановіч Андрэй Васільевіч
Лапкоўскі Алег Мікалаеўч
Лаўнікевіч Дзяніс Эдуардавіч
Лесавы Кірыл
Лецягра Ігар
Ліннік Міхail Аляксандравіч
Ліннік Сяргей Мікалаеўч
Літвіненка Аляксандар
Лукін Ілля Міхайлавіч
Лява Арцём
Лявіцкі Антон Мікалаеўч
Ляўчук Вольга Васільевна
Ляўчук Леанід Аляксандравіч
Макарыч Максім Міхайлавіч
Макоўская Алена Паўлаўна
Максімава Кацірына
Макусь Надзея Віктарапіна
Маліцкая Кацірына Сяргееўна
Маоклы Дзяніс Ігаравіч
Мароз Наталля Алегаўна
Марчанка Пётр Георгіевіч
Машанскі Аляксандар Іванавіч
Машынскія Ірына Антонаўна
Мікалаеўская Анастасія Іван.
Місцюкевіч Аляксандар Іван.
Місько Алег Пятровіч
Міхалевич Аляксандар Анатол.
Млынарчык Марыя
Молчан Барыс Валянцінавіч
Мулашкіна Лізавета Дзмітры
Муржак Эвеліна Ігараўна
Мядзведзеў Кірыл
Наварай Уладзімір Ціханавіч
Навіцкі Пётр Лявонавіч
Нагдаляп Андрэй Мікалаеўч
Назаранка Людміла Станіслав.
Найдзёнава Вера
Нашкевіч Дар'я Іванаўна
Недзялкоў Яраслаў
Нікалаеўская Вольга Ігараўна
Нікановіч Васіль Васільевіч
Новікова Марыя Сяргееўна
Някляеў Уладзімір Пракопавіч
Пазняк Жанна
Панізік Алена Іванаўна
Паплыка Аляксандра Сярг.
Парда Аліна Іванаўна
Пастарнак Барыс Натанавіч
Паўлоўская Ганна Валер'еўна
Пашкевіч Алег Эдуардавіч
Пашкевіч Мікалай Іванавіч
Пашкевіч Таццяна Валер'еўна
Піліпішын Павел Барысавіч
Піскун Андрэй Анатольевіч
Пракоф'ева Юлія

Прыбыткова Святлана
Пузанкевіч Сяргей Уладзім.
Пяткоўская Алена Іосіфаўна
Пятоў Аляксандар Аляксанд.
Радзюнова Ірына Яўгенаўна
Радчук Віталь Дзмітрыевіч
Рамановіч Станіслаў Канстан.
Рамашкевіч Кацірына Ўладз.
Рамук Алена
Расказава Лізавета Пятроўна
Рашчэўскі Віталь Часлававіч
Розін Дзмітры Барысавіч
Рудовіч Мікалай
Русаў Пётро Аляксандравіч
Рымша Алеся Георгіевіч
Савік Мікола Пятровіч
Савіна Анастасія
Савіч Дзмітры Ўладзіміравіч
Савянкова Таццяна Анатол.
Сагалец Ілля Фёдаравіч
Сакалоўскі Ўладзімір
Самасюк Аляксандар Міхайл.
Сарокін Арцём Адамавіч
Саўчанка Андрэй Віктаравіч
Сахно Таццяна Анатольеўна
Сватко Павел Аляксандравіч
Семчык Ганна Аляксандраўна
Семяненка Максім Уладзімір.
Сінцова Таццяна
Скупановіч Уладзімір Леанід.
Смаль Валянцін Мікалаеўч
Смola Таццяна
Стрыгельская Наталля Анат.
Сухаверхі Міхail Пятровіч
Сыраваткаў Аляксандар Васіл.
Сыч Ніна Лявонцьеўна
Сюбараў Серафіма Іванаўна
Сяркоб' Андрэусь
Сятоўская Вераніка Ўладзім.
Талапіла Алеся Львовіч
Талатай Святлана
Танкевіч Аляксандар Яўгенавіч
Ткачова Вольга
Ткачэнка Антон Алегавіч
Трапашка Марыя
Трацяк Вера
Тумаш Генадзь
Тупік Кацірына Віктарапіна
Турчак Наталля Уладзімір.
Уласава Руслана Ігараўна
Усцінава Людміла Нікіфараўна
Філіповіч Валер Аляксееўч
Хаданёнак Віктар Мамертавіч
Хасанаў Ігар З.
Храпавіцкая Тамара Аркадз.
Хрол Часлаў Часлававіч
Цімохін Ілья Вітальевіч
Цітко Валянцін Уладзіміравіч
Ціцянкова Галіна
Цішкевіч Вольга Іосіфаўна
Цішко Валянцін Уладзіміравіч
Цыганкоў Генадзь Васільевіч
Цюшкевіч Сяргей Анатол.
Чапля Данута
Чарнышоў Алеся Ігаравіч
Чарткоў Мікола Алегавіч
Чувахова Алена Ўладзіміраўна
Чыгір Клаўдзія Сцяпанаўна
Чысцякоў Аляксей Уладзімір.
Шалупенка Васіль Іванавіч
Шапуцька Ганна Віктарапіна
Шарашовец Аляксандар Мік.
Шафаловіч Аляксандар Пятр.
Шкучко Анастасія Эдуардаўна
Шумскі Ягор Аляксандравіч
Шусцікі Тадэвуш Віктаравіч
Шымірка Анатоль
Шынкевіч Уладзімір Мікал.
Шыпай Аляксандра Генадз.
Шычко Святлана Вячаслав.
Шэмет Антон Аляксандравіч
Шэравера Руслан Уладзімір.
Юран Антон
Ярмац Аляксандар Аляксанд.
Яскін Андрэй Алегавіч
Яўмен (Сяменчык) Настасся
Яўцюшкіна Таццяна Аляксан.
Ячычка Віктар

Намаганнямі Таварыства беларускай мовы паслуга РУП "Белтэлекам" "195 - прагноз надвор'я" зноў загучыць па-беларуску

У красавіку і траўні 2017 года паслуга 195, дзякуючы якой грамадзяне могуць атрымаць інфармацыю пра актуальны прагноз надвор'я, была цалкам пераведзена на рускую мову. Многія сябры ТБМ адзягавлі на дадзеную сітуацыю своечасова і звярнуліся ў Адміністрацыю Прэзідэнта і да кіраўніцтва РУП "Белтэлекам" з просьбай вярнуць беларускую мову да дадзенай паслугі.

З атрыманых адказаў вынікае, што паводле папаряднай дамовы з РУП "Белтэлекам" з 10 ліпеня служба будзе працаваць на абедзвюх дзяржаўных мовах. Цалкам адказы можна прачытаць далей. Даведкі і пытанні пра рассылку ТБМ акрамя электроннай пошты можна задаць па тэл. (8017)2848511.

Адміністрацыя Прэзідэнта
Рэспублікі Беларусь

220016 г. Мінск, рэзідэнцыя Прэзідэнта,
тэл. 222-37-51, факс 226-06-10
E-mail: contact@president.gov.by

Адміністрация Презідэнта
Республікі Беларусь

220016 г. Мінск, рэзідэнцыя Прэзідэнта,
тэл. 222-37-51, факс 226-06-10
E-mail: contact@president.gov.by

10 чэрвеня 2017 г. № 10/535-49

Старшыні грамадскага аб'яднання
"Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны"
Трусаву А.А.

Аб разглядзе звароту

Паважаны Алег Анатольевіч!

У Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь разгледжаны Ваш зварот аб спыненні практыкі паслугі 195 РУП "Белтэлекам" на беларускай мове.

З 2001 года РУП "Белтэлекам" аказаеца паслуга "195 - прагноз надвор'я", якая дае магчымасць кожнаму праслушаць па тэлефоне інфармацыю аб стане надвор'я ў г. Мінску і абласных цэнтрах. Гэтыя звесткі прадстаўляюцца Рэспубліканскім цэнтрам па гідраметэаралогіі, кантролі радыёактыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя (Гідрамет).

На сёняшні дзень РУП "Белтэлекам" адпрацоўвае пытанне аб прадастаўленні Гідраметам сінаптычнай інфармацыі на дзвюх мовах для яго агучвання і размяшчэння на аўтайнфарматары сіламі спецыялістаў філіяла Мінскай гарадской тэлефоннай сеткі.

Больш того, дасягнута папаряднай дамоўленасцю паміж Гідраметам і РУП "Белтэлекам" аб прадастаўленні з 10 ліпеня бягучага года тэкстовая інфармацыя аб прагнозе надвор'я ў г. Мінску і абласных гарадах на дзвюх дзяржаўных мовах.

Першы намеснік Кіраўніка Адміністрацыі
Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь М.У. Рыжанкоў.

Міністэрства сувязі і інформатызацыі
Рэспублікі Беларусь

БЕЛТЕЛЕКОМ

філіял Мінскай гарадской
тэлефонная сеть

ул. Харкаўская, 1, 220073, г. Мінск
(017) 205 05 80, факс (017) 213 03 93
<http://www.beltelecom.com>
e-mail: info@mgts.beltelecom.by
С/р № 3012365320019 у ф/е № 529 «Белсувязь»
ААТ «ААБ Беларусбанс», код 720, г. Мінск

07/06/2017/19-13/5065

На № _____ ад _____

Адказ на зварот № 57
ад 23.05.2017

Ваш зварот аб карыстанні службай 195, разгледжаны ў філіяле "Мінская ГТС" РУП "Белтэлекам".

Згодна з артыкулам № 2 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь" ад 26 студзеня 1990 г. дзяржаўнымі мовамі Рэспублікі Беларусь з'яўляюцца беларуская і руская мовы.

Таксама згодна з артыкулам 13 ("Мова ў сферы абслугоўвання"):

- На транспарце, у гандлі, у сферы медыцынскага і бытавога абслугоўвання ўжываецца беларуская або руская мова.

У сувязі са змяненнем дамоўных адносін паміж Гідраметацэнтрам і РУП "Белтэлекам" і прывядзеннем практыкі службы 195 да адзінага фармату па ўсёй Рэспубліцы Беларусь, запіс інфармацыі з 10 мая 2017 года робіцца на рускай мове, што не супяречыць закону.

На беларускай мове працуе служба часу 188, і часткова служба 196 "Сказки и песни для детей", астаттнай службай падаюцца інфармацыю на рускай мове.

На сёняшні дзень у сувязі са шматлікімі зваротамі абанентаў з просьбай прадастаўлення інфармацыі на беларускай мове філіялам "Мінская ГТС" адпраўлены запыт у Гідраметацэнтр з прапановай прадастаўлення прагнознай інфармацыі аб надвор'і на беларускай мове.

Аб прынятым рашэнні Вам будзе паведамлена дадаткова.

У выпадку нязгоды з дадзеным адказам Вы можаце яго абскардзіць ва ўстаноўленым парадку ў РУП "Белтэлекам" пісьмова на адрес: 220030, г. Мінск, вул. Энгельса, д. 6.

Выказваю Вам сваю павагу і спадзяюся на разуменне,

Дырэктар Э.А. Белакурскі.

Навіны Германіі Германіі прапанавалі стварыць у Беларусі СП па вытворчасці электрамабіляў

Германія застаецца для

Беларусі самым важным гандлёва-еканамічным партнёрам у Еўрасаюзе, заяўві міністр замежных спраў Уладзімір Макей 1 чэрвеня ў Мінску на паседжанні беларуска-германскай наўрадавай рады дзяловога супрацоўніцтва.

Кіраўнік знешнепалітычнага ведомства падкрэсліў, што яшчэ некалькі гадоў назад узаемны тавараўзарот дасягаў 4,8 млрд даляраў, у Беларусі паспяхова працуюць каля трохсот кампаній з нямецкім капиталам.

- Патэнцыял нашага супрацоўніцтва значна вышэйшы за яго цяперашні ўзровень, - лічыць Уладзімір Макей.

Ён падкрэсліў, што Беларусь надае вялікую ўвагу дзейнасці беларуска-германскай дзяловай ради, створанай у 2009 годзе па ініцыятыве Аляксандра Лукашэнкі. Аднак рада доўгі час не збралася (падчас дзяяння санкцый ЕС. - БЕЛАПАН).

- Тут будуць сустракацца і працаўцаў людзі ад бізнесу. Бізнес кажа на адной мове, бізнес хутчэй дзейнічае, бізнес можа працаўцаў нават у тых краінах, паміж якімі могуць існаваць нават нейкія палітычныя цяжкасці, - сказаў міністр,

пры размове з журналістамі.

Па яго меркаванні, больш цеснае перапляценне эканамічных інтарэсаў "дазволіць выйсці і на хутчэйшае разшэнне некаторых палітычных цяжкасцяў, якія, вобразна кажучы, існуюць паміж Усходам і Захадам".

Макей арыентаваў чальцоў рады шукаць рэальныя бар'еры ў двухбаковым супрацоўніцтве і спрыяць іх ухваленню.

Таксама міністр падкрэсліў, што беларускі бок зацікаўлены ў нямецкім досведзе рэфармавання заканадаўства, прыватызацыі прадпрыемстваў ва ўсходняй Германіі. Ёсць і зацікаўленасць у прыходзе кампаній, занятых у сферы ўзяўляльнай энергетыкі і перапрацоўкі.

Міністр прапанаваў германскаму бізнесу стварыць у Беларусі сумеснае прадпрыемства па вытворчасці электрамабіляў.

- Думаю, што для гэтага ёсць неабходныя ўмовы і адпаведныя напрацоўкі. Калі мы разам з вами паспрабуем гэта зрабіць і рэалізуем ідэю, гэта стане сур'ёзным унёскам у развіццё нашага двухбаковага эканамічнага ўзаемадзяяния, - адзначыў кіраўнік МЗС.

Пры гэтым ён не ўда-
кладніў, хто ў такім разе можа
стать партнёрам з беларускага
боку.

Беларусь гатовая, ад-
значыў міністр, адвесці герман-
скому бізнесу адмысловую ро-
лю ў мадэрнізацыі і структур-
най перабудове сваёй экано-
мікі.

- Мы вітаем выхад гер-
манскага бізнесу, які цяпер ад-
стае ад іншых краін ЕС у за-
свяеніі беларускага рынку, на
передавыя пазіцыі сярод зам-
ежных інвестараў. Мы разу-
меем, што з гэтым звязаны ад-
паведныя крокі, якія павінен
ажыццяўліцца ўрад Беларусі. Пе-
рекананы, што ў нашым далей-
шым узаемадзяянні мы вый-
дзем на ўзаемнае разуменне па
форме, хуткасці і фармату да-
зденых крокуў. - дадаў Макей.

Міністр таксама выка-
заў надзею на тое, што фунда-
тары прыйдуць у такія сферы,
як аўтамабільбудаванне, хімія і
нафтакімія, энергетыка, высо-
кія тэхналогіі, фармацэўтыка,
электроніка, транспарт, выро-
шчванне і перапрацоўка сель-
гаспрадукцыі.

БЕЛАПАН.

На фота МЗС: пасе-
дзяньне Беларуска-германскай
наўрадавай рады дзяловога
супрацоўніцтва.

Дзелавы і турыстычны патэнцыял Беларусі прэзентавалі ў Берліне

Дзелавы і турыстычны
патэнцыял Беларусі презента-
валі ў Берліне падчас працоў-
нага візіту намесніка міністра
замежных спраў Алега Кра-
чанкі ў ФРГ, дзе ён прыняў

удзел у 8-м штогадовы姆 фору-
ме "Стратэгія Еўрапейскага
звяза для рэгіёна Балтыкага
мора". Пра гэта БЕЛТА паве-
дамліў у прэс-службе беларускага
замежнапалітычнага ведомства.

У сваім выступе Алег Крачанка акцэнтаваў увагу на ўнёску Беларусі ва ўмацаванне бяспекі, стабіль-
насці і росквіту рэгіёна, пад-
крэсліў важнасць пашырэння
рознапланавага інклузіўнага
рэгіянальнага супрацоўніцтва
з узяўляльнам усіх зацікаўленых
дзяржаў. У якасці прыярытэт-
ных кірункаў такога ўзаемадзея-
ння наміністра вылучыў тэматыку
ўзаемазвязанасці, аховы навакольнага асяроддзя, адукацыі. Асобныя аспекты

супрацоўніцтва Беларусі з
краінамі Балтыкага рэгіёна,
у прыватнасці ў экалагічнай і
адукацыйнай сферы, былі
прадстаўлены ўдзельнікамі
семінара экспертаў Міністэрства
прыродных ресурсаў і
аховы навакольнага асяроддзя
і БДУ. На форуме быў аргані-
заваны нацыянальны стэнд Бе-
ларусі з прэзентацыяй дзяловага
и турыстычнага патэнцыялу.
Падчас візіту ў Берлін намі-
ніка-рашэннімі

БЕЛАПАН.
На фота МЗС: Алег
Крачанка падчас выступу.

(Працяг. Пачатак у папярэдніх нумарах.)

Войска Ордэна мела дысцыплінаваныя вайсковыя адзінкі, што складаліся з прафесійных ваяроў. Крыжакі мелі добрую выведку і ўмелі будаваць і здабываць мураваныя замкі. Кіраваў Ордэнам вялікі магістр (*гохмайстэр*), якога выбірала пажыццё *ордэнская рада* (*канітуна*). Канітула складалася з краёвых магістраў (*ландмайстраў*), чыноў Ордэна і сяброву стаўлічнага *канвента*. Канвент - гэта орган мясцовага кіравання, у які ўваходзілі рыцары, святары і службовыя браты. Дзяржава Тэўтонскага ордэна дзялілася на акругі - *камтуры*, на чале з комтурамі, якія мелі вялікую юладу і самастойнасць.

У пачатку XIII ст. Ордэн запрасілі ў Еўропу, каб вав-

аныя. Прусы зацята абараняліся, аднак спыніць павольны, але насытны наступ крыжакоў на свае землі не змаглі.

У 1254 г. крыжакі захапілі яшчэ адну прускую зямлю Самбію, дзе ў 1255 г. збудавалі замак *Кёнігсберг*. Аднак у верасні 1260 г. прусы паўсталі. Яны палілі касцёлы, капліцы, дамы хрысціян, забівалі святыя. Некаторыя палонных прыносілі ў ахвяру сваім багам. Так яны спалілі разам з канём у поўным узбраенні палоннага рыцара крыжака. Сабраўшы вялікую дапамогу ў Германіі, крыжакі на працягу 14 гадоў паступова здушылі паўстанне прусаў. Шмат прусаў уцяклі з сем'ямі на Беларусь і пасяліліся ў ваколіцах Гародні. Апошній у 1283 г. крыжакамі была заваявана Судовія.

Забраныя землі засяля-

Гісторыя сярэднявечнай Еўропы (V - XV стагоддзі)

Міндоўг мусіў заключыць ваенныя саюзы з Лівонскім ордэнам, прыняць каталіцтва і ў 1252 ці ў 1253 г. стаў каралём, атрымаўшы карону ад Рымскага Папы. Аднак сярод літоўскай знаті ўзнікла змова супраць Міндоўга, і адзін з іх, Даўмонт, забіў Міндоўга, а потым з дружынай уцёк у Пскоў, дзе стаў служыльым князем і прыняў праваслаўе.

Уладу ў Наваградку пераняў сын Міндоўга Войшалк, які быў праваслаўным і заснаваў у ваколіцах горада Лаўрышаўскі манастыр Кірава ён дзяржавай нядоўга - з 1264 па 1267 год. Заключыўшы саюз з галіцка-валынскімі князямі, ён у 1267 г. перадаў уладу свайму сваяку, галіцкаму князю Шварну (1267-1270), але неўзабаве быў забіты другім галіцка-валынскім князем, братам Шварна, Львом Данілавічам, які быў абурнены, што Войшалк перадаў уладу не яму.

Пазней,

пасля

Шварна, князем ВКЛ стаў Трайдэн (Трайдэн) (1270-1282). Ён адмовіўся ад саюзу з галіцка-валынскімі князямі і даў прытулак уцекачам ад нападаў крыжакоў з Пруссіі. Гэта не спадабалася крыжакам, і яны пачалі вайну з ВКЛ, што доўжылася болей за сто гадоў. У канцы XIII ст. згадваючы наступны князь ВКЛ: Будзікід, потым яго брат Будзівід, а яшчэ пазней - яго сын Віцен.

6. Княжанне Віценія (1295-1316)

Дзяякуючы Віценю ў 1296 г. быў прыняты гістарычны герб Беларусі - славутая *Пагоня*. Віцен значна пашырыў межы ВКЛ. У 1307 г. было далучана на правах аўтаноміі Палацкае княства, а ў 1315 г. - Берасцейская зямля. Віцен праводзіў актыўную знешнюю палітыку, ваяваў з палякамі і крыжакамі. Віцен распачаў будаўніцтва мураваных замкаў у ВКЛ, як перашкоду і абарону ад крыжакоў нападаў. Магчыма, што менавіта ён на

пазней,

после

Маладая дзяржава суцькнулася з моцным супернікам, які таксама меў планы на Панямонне, а менавіта з Галіцка-Валынскімі княствамі. У 1248 г. валынцы напалі на Наваградскую зямлю і спустошылі яе. Каб адбіць нападнікаў,

Вялікі князь літоўскі і кароль ВКЛ Міндоўг

мяжы XIII і XIV стст. збудаваў Медніцкі і Крэўскі замкі. Паводле летапісных крыніц вялікі князь Віцен загінуў ад удару манакі. Менавіта пры ім працэс станаўлення і ўмацавання ВКЛ стаў незверотным.

АСНОЎНЫЯ ТЭРМІНЫ

Вітынгі - вольныя прускія сяляне на службе ў ордэнскім замку.

Канвент - рада, якая складалася з 12 ордэнскіх рыцараў пад кіраўніцтвам комтура.

Комтур - ордэнскі чыноўнік высокага рангу. Кіраўнік комтурства, адміністрацыйнай адзінкі крыжакага ордэна.

Комтурскі замак, або замак канвента - галоўны замак комтурства, рэзідэнцыя комтура і канвента.

Крыжак - удзельнік крыжовых паходаў заходнеўрапейскіх рыцараў у XIII-XV стст. на славянскія і балцкія землі.

Латгалы - усходнебалцкое племя, якое жыло побач з крэвічамі.

Лівонія - зямля ліваў. Пазней - назва тэрыторыі Латвіі і Эстоніі, заваяваных крыжаносцамі-крыжакамі.

Лівы - племя фінногурскага паходжання, якое плаціла даніну Палацку.

Маістэр - кіраўнік ордэна, які выбіраўся пажыццё.

Ратнікі (альбо кнехты) - наёмныя вайры ордэна.

Прусы - група плямён, народ заходнебалцкай моянай групы.

Фогт - кіраўнік замка.

НАЙВАЖНЕЙШЫЯ ПАДЗЕІ

1209 г. - першая згадка пра Літву ў пісьмовых крыніцах.

1201 г. - заснаванне г. Ригі.

1202 г. - стварэнне ордэна мечаносцаў.

1209 г. - крыжаносцы захапілі г. Герцыке - калонію Палацку.

1230 г. - з'яўленне Тэўтонскага ордэна на мяжы Мазовіі і Пруссіі.

1236 г. - Рымскі Папа абавязаў крыжовы паход супраць балцкім плямёнам.

1235 г. - бітва пад Саўле, разгром крыжакоў.

1237 г. - ордэн мечаносцаў стаў васалам Тэўтонскага Ордэна.

1253 г. - каранацыя князя ВКЛ Міндоўга ў Наваградку.

1255 г. - заснаванне г. Кёнігсберга.

1264 г. - забойства Міндоўга - пачатак княжання яго сына Войшалка.

1270 г. - заснаванне замка Марыенбург (будучая сталіца Ордэна).

1295-1315 гг. - уладарынне ў ВКЛ князя Віценія.

1296 г. - князь Віцен засцвердзіў дзяржаўны герб ВКЛ "Пагонію".

(Працяг у наст. нумары.)

Вобраз Францішка Скарыны ў творах літаратуры і мастацтва

"Сэнс вечнай кнігі
да нас даходзіць тады,
Калі ад нас адыходзяць
наши гады..."
(Р. Барадулін.)

Да прыцягальнага вобраза Ф. Скарыны звярталіся мастакі, скульптары, паэты і празаікі ва ўсе часы. Народны мастак Беларусі Гаўрыла Вашчанка ўвасобіў яго ў вялізным роспісе "Асветнікі" ў менскім Доме Настаўніка і ў карціне "Роднае слова". Увекавечыў мысляра ў дзве скульптары Аляксей Глебаў. Па яго ж праекце пастаўлены помнік Францішку Скарыну ў Полацку. Помнік асветніку знаходзяцца ў Менску, Лідзе, Полацку, Вільні, Празе. Аўтарам скульптуры калі Нацыянальнай бібліятэцы з'яўляецца Аляксандар Дранец.

Асветніку прысвяцілі свае вершы Максім Багдановіч, Ларыса Геніош, Уладзімір Карагацкі, Пятрусь Броўка, паэму " Самота паломніцтва" - Рыгор Барадулін. Іншыя творы ў ўвядзеніях выдавецтва "Терра-Кніжны клуб" вышыя гісторычны раман Міхail Расолава "Францішк Скарына".

З беларускай незалежніцкай пазіцыі падае вобраз асветніка доктар юрыдычных навук, прафесар, акадэмік Раційскай акадэміі славеснасці Міхail Расолав, які быў народжаны на Беларусі, але большую частку жыцця працаваў у Расіі. З чулай душой ён супрадажа юнака Франака ад дзіцячых крокуў да свядомага выбару лекара і друкара духоўных кніг. Па кнізе мы можам уяўіць сібе аблічча купца Лукаша Скарыны, які вядзе гандаль гарнастаямі і сабаліямі, і яго старэшага сына Івана, які дапамагае яму ў паездках ў Рыгу, у Вільню, Познань.

А малодшага сына цягне да чытання. Васьмігадовы Франак пабачыў на полацкім кірмашы друкаваную кнігу ў скуранным пераплёце з Майнцам, памаць літвы літарты, і яго душу кранула мара пра кнігі. "Татачка, міленькі, набудзь мне гэтыя кніжкі, я хачу па-

латыні навучыцца!" - просіць ён бацьку. У полацкіх манахаў-бернардзінцаў пачаў Францішак вучыць лацінскую мову.

Праз шэсць гадоў Лукаш Скарыніч вязе сына ў Вільню ў калегіум пры кафедральным саборы, і юнак выказвае бліскучыя веды ў Святым Пісіме, лаціне, народнай медыцыне і рыторыцы. Канонік, які прымае іспыт, здзіўлены яго ўздоўнем.

Горад Кракаў акружаны фартыфікацыйнымі вежамі. Зімой 1504 года трымая іспыт "праваслаўны студыёзус, не чужды лацінству". Яго прыцягвае Птальемеева аўдыто-

вывучае друкарскі варштат, ліцеры, граворы, майстэрства венецыянскіх друкароў, якое яны перанялі ад германцаў.

У 1517 годзе ў залатой Празе доктар Рус прыступіў да ажыццяўлення сваёй мары - да выдання Бібліі на старажытна-беларускай мове. Залатая Прага з маставімі праз Влтаву, з дзіўнымі Пражскім Градам, з гатычнымі саборамі і каралеўскім палацам уразіла яго величнай строгасцю. Павел Севярын прыняў доктара Руса ў сваёй святыні, адкуль была бачна Влтава і Карлаў Мост, і паказаў сваю друкарню. Тут працаўвалі старыя майстры, якія ў свой час друкавалі чэшскую Біблію. У Скарыны ўжо ўсё было падрыхтавана: і пераклады, і спіс кніг Бібліі, і прадмовы.

У чорнай блузэ з нарукавінкамі, са скуранай стужкай на ілбе, каб не перашкаджалаі валасы, з маленькой лупай, асветнік схіляўся над варштатам. Дапамагалі яму майстры і памочнікі.

Скарына даў свайму народу Біблію на зразумелай мове, каб беларусы навучыліся па выдадзеных ім кнігах чытаць. Ён задаволіў попыт на кнігі, бо тады ва ўмовах войнаў, татарскіх нападаў ды маскоўскіх захопаў у ВКЛ не хапала кніг, яны перапісваліся ў манастырах ад рукі. І вось з'явіўся друкар, які за два гады ў Празе выдаў больш за дзесяць тысяч кніг, якія не маглі бі за дзесяць гадоў адлеці са перапісчыкаў. Друкаваў свае кнігі Скарына для простых людзей, каб чытали іх не ў храмах, а дома ці ў бібліятэках, каб вучылы дзесятак па гэтых зручных па фармаце кнігах.

Светлай і прыгожай была душа ягона, не было ў ёй чорных помыслаў ні атрутні зайдзрасці. Вочы яго лучыліся святлом. Сафіі-Прамудрасці, запаветамі Еўфрасінні Полацкай, любоўю яго матулі Паліны, малітвы да Господа ўмацоўвалі яго ў цяжкія гадзіны быцця. Чулівае яго сэрца прагнуніла дзяліцца светам ісціны Хры-

стовай з людзмі. Вышэйшая мэта рабіла яго мудрэйшим і мацнейшым. Любоў, якая па слову апостала Паўла, "усяму спадзяеца, усё пераносіць, не мысліць злога" авятляла шлях друкара. Ён цвёрда пераносіць цягаты, няўдачи і фінансавыя страты.

Адным з таленавітых даследаванняў у галіне літаратуры, вартых тытана Адраджэння і гонару нашай нацыі, з'яўляецца раман-эсэ Алега Лойкі "Францішк Скарына, або Сонца Маладзіковае", які выйшаў у 2009 годзе.

Вось якім праdstае асветнік ў 1520 годзе ў дарозе з Прагі ў Вільню: "Скарына апрануты ў доктарскую мантую. Перад кожным замкам і кожнай гарадской брамай ён абмацае, ці на месцы, ці на русай галаве яго чырвоны берэт доктара. Мантая робіць яго мацнейшым, берэт жа ўраўнівае яго ў правах з кармазынавым кунтушом. А прывілеі яго як доктара лекарскіх наук - то ж прывілеі і вязомых ім кнігадрукаў. Свабодны, чысты шлях яго мантай, яго берэта - свабодны, вольны шлях яго кніз!" - піша Алег Лойкі.

500-годзе скарынаўскага вычыну дае шанец больш глыбока асэнсаваць змест Бібліі. Сёння Біблія грунтоўна выучваеца хрысціянскімі супольнасцямі ў межах праграмы нядзельнай школы і катэхітычных лекцый у духоўных навучальных установах. У найноўшыя часы на беларускую мову кнігі Бібліі перакладалі Васіль Сёмуха, Анатоль Клышка і Антоні Бокун.

Э. Дзвінская.

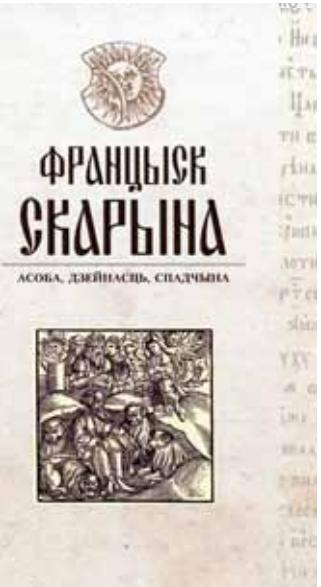
На здымках:

1. Ф. Скарына. Скульптура Аляксея Глебава
2. Помнік Ф. Скарыне
3. Нацыянальная бібліятэка (аўтар - Аляксандар Дранец)
4. Роднае слова. Г. Ващанка
5. Ф. Скарына. Алеся Пушкін.

Унёсак у кніжную Скарыніяну

У выдавецкім доме "Беларуская наука" выйшла кніга "Францішк Скарына: асоба, дзеянасць, спадчына", падрыхтаваная да выдання Цэнтральнай навуковай бібліятэкай імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Кніга ўяўляе сабой зборнік артыкулаў, прысвечаных асобе, дзеянасці і спадчыне Францішка Скарыны - ураджэнца Полацка, доктара медыцыны, першадрукара Вялікага Княства Літоўскага, перакладчыка і выдача Бібліі, пісьменніка. Аўтары артыкулаў праdstаўляюць не толькі розныя краіны, але і розныя галіны гуманітарных ведаў, навуковыя зацікаўленні, нацыянальны і навуковыя школы, розныя падыходы ў даследаваннях. У артыкулах разгляданыя пытанні, якія звязаны з перадумовамі дзеянасці Скарыны, тыпамі і моўнай мадэллю яго перакладаў кніг Бібліі, значэннем асобных сімвалічных выяў

Скарыны, месца нахождзаннем яго друкарні ў Празе, паходжаннем інфармацыі абмагчымай пaeздцы Скарыны ў Москву, іншыя пытанні. Упершыню публікуюцца корпус дакументаў, якія прыліваюць свято на фарміраванне культурных практык, звязаных з ушанаваннем асобы Францішка Скарыны ў Беларусі ў XX ст., на роль у гэтым Інстытута беларускай культуры, а ў далейшым - Акадэміі навук БССР.

Nashi kar.

Памятаем пра справы Скарыны

У Менску 14 чэрвеня прайшоў СкарынаQuiz - інтэлектуальна-забаўляльная гульня да 500-гадовага юбілею выдання беларускай Бібліі.

У гульні прынялі ўдзел навучэнцы і выпускнікі ВНУ, праdstаўнікі хрысціянскіх супольнасцяў, гісторыкі, журналісты і ўсе ахвочыя. Гульцы аўяніліся ў каманды пад называмі "ФС-500", "Палескія", "БіЛінгва", "Прыгожы малюнчак", "Файна літарка" і інш.

Інтэлектуальная гульня нагадала пра асноўныя мантанты, звязаныя з жыццем і дзеянасцю Францішка Скарыны. Коля пытанняў ахоплівалі храналогію яго жыцця, навукі, якімі авалодваў першадрукар у Кракаўскім універсітэце, асаблівасці яго выдавецкай спраvy, географічныя мясціны, звязаныя з яго дзеянасцю, творы жывапісу, літаратуры і мастацтва, прысвечаныя асветніку.

Найбольшую колькасць балаў пасля вясмы тураў і білц-раўнду набрала каманда "БіЛінгва". Пераможцы былі ўзнагароджаны падарункамі. Кожны ўдзельнік гульні таксама атрымаў "Малую падарожную кніжку" ў сучасным выданні. На заканчэнні імпрэзы Барыс Гарбачаўскі і яго каляжанкі выканалі спевы для грамады пра Францішка Скарыну.

Э. Дзвінская, фота аўтара.

Залаты юбілей лідскага "Суквецца"

21 чэрвеня ў памяшканні Лідскага гістарычна-мастацкага музея адбылася вечарына, прымеркаваная да 50-годдзя літаратурнага аб'яднання "Суквецце" пры рэдакцыі "Лідской газеты". На святочным мерапрыемстве прысутнічалі лідскія паэты, а таксама тыя, хто супрацоўнічае з літаб'яднаннем, мае да яго дачыненне. Вядоўцамі святочнай праграмы былі кіраўнік "Суквецце" Альесь Хітрун (ён жа - яе арганізатар) і маладая паэтэса, якая парунальна нідаўна ўлілася ў калектыву літаратурнага аб'яднання, Анастасія Яловік.

года літаб'яднанне ўзначальвае Альесь Хітрун.

- Наша "Суквецце" працягвае актыўна дзеяніцаць, - гаворыць Альесь. - Вось ужо сёмы год лідскія паэты збіраюцца на паседжанні літаб'яднання ў доміку Таўляя - літаратурным аддзеле гістарычна-мастацкага музея. Сама атмасфера ў гэтым доміку па вуліцы Замкавай напоўнена пазіўнай і гісторыяй. Тут паэты чытаюць і аблікар'юваюць вершы, маюць зносіны паміж сабой, знаходзяць

творчым людзям натхненне. Вершы лідскіх паэтаў рэгулярна друкуюцца на літаратурнай старонцы "Лідской газеты", амаль у кожным выпуску літсторонкі з'яўляючыся новыя імены. Дарэчы, у бягучым, юбілейным для літаб'яднання, годзе літаратурная старонка "Суквецце" змяніла свой фармат - у ёй з'явіліся дзіцячая рубрика "Каласок", гумарыстычная рубрика "Асака". Ёсьць задумка стварыць на сایце "Лідской газеты" закладку "Суквецце" - электронны варыант літаратурнай старонкі - каб з творчасцю лідзян пазна-

творчых поспехаў галоўны рэдактар "Лідской газеты", пры якой і існуе літаб'яднанне, Кацярына Серафіновіч. Віншавалі "Суквецце" і расказвалі аб супрацоўніцтве з ім рэдактар часопісу "Лідскі летапісец" і "Ад лідскіх муроў", газеты "Наша слова" Станіслаў Суднік, дырэктар Лідскага гістарычна-мастацкага музея Ганна Драб, кіраўнік творчай музычнай майстэрні "Роднік" пры Лідскім каледжу Святлану Мазітаву.

З даследчай працы "Літаратурнае аб'яднанне "Суквецце": гісторыя і сучаснасць"

Часам утварэння літаратурнага аб'яднання "Суквецце" ўмоўна прынята лічыць чэрвень 1967 года, калі суполку літаратарапы пры рэдакцыі газеты "Уперад" (папярэдніцы "Лідской газеты") уз началіў адказны сакратар Віктар Кучынскі (выразка з газеты "Уперад" з нататкай аб гэтым перададзена ў літаратурны аддзел Лідскага гістарычна-мастацкага музея). Пасля Віктора Кучынскага літаб'яднанне доўгі час, больш за трыццаць гадоў, узначальваў Уладзімір Васько, а з 2004 па 2011 год "Суквеццем" кіраваў Міхась Мельнік (і Уладзімір Гаўрылавіч, і Міхась Іванавіч прысутнічалі на вечарыне, расказвалі аб колішнім дзеянні "Суквецца"). Са студзеня 2012

новых сяброў і аднадумцаў. З намі таксама сябровуць кампаўні, краязнаўцы, гісторыкі, пажылыя людзі з аддзялення "Актыўнае даўгалацце". Як і раней, паэты Лідчыны выступаюць у школах, бібліятэках, заяўляюць аб сабе праз новыя выдадзеныя кнігі паэзii. Як і раней, мы, як кажуць, не варымся ва ўласным соку, а наладжваём і падтрымліваем сувязі з паэтамі і пісьменнікамі, якія жывуць па-за межамі Лідчыны, запрашаем іх да сябе ў гості, арганізоўваем сустэречы.

Альесь таксама адзначыў, што дзеяннісці літаб'яднання па-ранейшаму актыўна падтрымлівае рэдакцыя "Лідской газеты", пры якой яно існуе, а падтрымка заўсёды дае

ёмілася яшчэ больш шырокасцю. А знаёміць ёсьць з кім. За 2012-2016 гг. у "Лідской газете" былі змешчаны вершы 101 лідскага паэта. Друкуюцца творы сяброў літаб'яднання і ў альманаху "Ад лідскіх муроў" - літаратурна-мастацкім выданні Лідчыны.

Лідскае "Суквецце" ўваходзіць у лік самых моцных і вядомых літаратурных аб'яднанняў Гарадзенскай вобласці, ведаючы аб ім ідалека за межамі Гарадзеншчыны. Наперадзе ў літаб'яднання - нямала задумак, у тым ліку цікавых літаратурных сустэреч.

З залатым юбілем літаратурнае аб'яднанне павіншавала і пажадала яму далейшых

вершы, прымеркаваныя да юбілею літаб'яднання, чыталі Святлана Цішук, Ірэна Сліўко, Таццяна Сямёнаўна, Ірына Бараздзіна, Жанна Сянкевіч, Ірына Маркевіч, Святлана Антонік і іншыя лідскія паэты. Гучалі таксама песні ў выкананні Сяргея Чарняка, Жанны Сянкевіч, Анастасіі Яловік, аўдыязапісы песень на слова лідскіх паэтаў. Хвілінай маўчання ўшанавалі прысутныя памяць тых сяброў "Суквецца", якіх ужо німа з намі: Віктора Бачарова, Леаніда Вінніка, Смарагда Сліўко, Пятра Макарэвіча і іншых.

У заканчэнні імпрэзы лідскімі паэтамі быў дружна выкананы гімн "Суквецца" на слова аднаго з яго актыўных сяброў, супрацоўніка рэдакцыі "Лідской газеты" Альесі Мацулеўіч.

**Аляксандр
МАЦУЛЕВІЧ.**

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрасі Бабіч, Юлія Бажок,
Марыя Баравік, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар
Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік,
Павел Сцяпко, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.
<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbt-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

**Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.**

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даўгіна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: naszaslowa@tut.by

Гарадзенскае абласное аддзяленне
ГА "Саюз беларускіх пісьменнікаў"

Старышын
літаратурнага аб'яднання
"Суквецце"
Хітруну Аляксандру
Часлававічу

Гарадзенскае абласное аддзяленне Саюза беларускіх пісьменнікаў віншуе сяброў літаб'яднання "Суквецце" з пяцідзесяцігадовым юбілем. За паўстагоддзя сваёй пленнай дзеянасці Ваша літаб'яднанне зрабіла значны ўклад у культурнае жыццё Лідчыны, Гарадзенскай вобласці і ўсяго прынёскага рэгіёна. Пратагоніст беларускай мовы, літаратуры за ўзгаданыя значны перыяд была прызырантнай задачай літаратораў Лідчыны. А стала і маладыя паэты і пісьменнікі, якіх аб'ядноўвалі і аб'ядноўвае "Суквецце", заўсёды будуць гонарам як Гарадзенчыны, так і ўсяе Беларусь. Сябры абласнога аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў зычыць Вам, а ў вашай асобе і ўсім сябрам літаб'яднання "Суквецце" творчых поспехаў, здароўя і ўсяго найлепшага.

Старышын
Гарадзенскага абласнога аддзялення
ГА "Саюз беларускіх пісьменнікаў" В.Я. Дубатоўка.

Мы - паэты (Песня паэтаў Лідчыны)

Чакаем трэцій серады -
чарговае сустэречы.

Настане дзень той - і тады
зноў разам мы, паэты.

Збіраемся "Суквеццем" зноў
у доміку Таўляя,
бо ў Лідзе існуе даўно
традыцыя такая.

Мы на сустэречы, бы на ўрок,
прыносім сышткі, кніжкі,
таму што творчы мы народ,
вянок паэтаў лідскіх.

Збіраеща "Суквеццем" зноў
у доміку Таўляя
паэтаў Лідчыны вянок,
прынёманскага краю.

Ціхенъка кніжка шалясціць
ці сыштак члестамі -
і непрыкметна час ляціць
у гутарках, чытанні.

Збіраемся "Суквеццем" зноў
у доміку Таўляя.
Майстры паэзii, са слоў
паэмы мы ствараем.

Альесь Мацулеўіч.

У Пушчы паэзii

Я згубіўся ў Пушчы
паэзii нашай,
на бяросце друкую
я вершы свае.

Прымірываеся, людзі,
з такою прапажай.

Дзякую Богу, што Пушча
натхнёна жыве.

Не пачуеце вы,
дык пачуюць казулі,
хто тут голас
з глухога кутка падае.

Мае рыфмы-зязнолі
яшчэ не заснупі,
рытмам дзяцел
усякіх нячысцікаў б'e.

Тут мянэ абміне
уюсякае ліха,
тут ніколі
ў дугу аніхто не сагне,

і бабёр малады
з маладою бабрыхай
з надазёрнай вярбы
помнік выгрызуць мне.

Уладзімір Васько.

Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінскую, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".

Газета падпісана да друку 26.06.2017 г. у 17.00. Замова № 1123.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1500 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 1,24 руб., 3 мес.- 3,72 руб.

Кошт у розницу: па дамоўленасці.